Van besluit tot bouw, energieprojecten versnellen

Symposium NVDE

Breukelen, 22 oktober 2026

Successvolle praktijkvoorbeelden uit de energietransitie

Sprekers:
Erich Schuster (Arcadis) — **Consultant - Policy & Strategy Advisory**
Victor van Ahee (Trebbio Legal) — **Advocaat Energie- en Omgevingsrecht**

Moderator:
Emma Lucas (Arcadis) — **Consultant – Energy Transition**

Samenvatting

Ons rapport, gebaseerd op tien projecten in Nederland, bewijst dat energieprojecten twee keer zo snel kunnen verlopen

01 – WAT WE ZIEN

8 jaar praten en 2 jaar bouwen in plaats van 2 jaar praten en 2 jaar bouwen

Toestemming geven, niet bouw, bepaalt het tempo. Acht tot tien jaar van aanvraag tot exploitatie ondermijnt de bankbaarheid en vertraagt de levering.

02 – WAAROM DAT ZO IS

Onze vier belangrijkste oorzaken zijn vastgesteld

Geen gedeelde urgentie; stappen lopen in volgorde in plaats van parallel; betrokkenheid en participatie van belanghebbenden begint te laat; projecten worden vanaf nul ontworpen in plaats van standaardisatie.

03 – WAT WE ERAAN DOEN

Onze bevindingen toepassen bij onze klanten

We zetten de bevindingen in werking met ministeries, provincies, gemeenten en netbeheerders in Nederland, en passen ze toe in lopende projecten.

Over de tien projecten heen daalden de doorlooptijden met tot 75% ten opzichte van de traditionele route – binnen de bestaande wetgeving

WAT DIT BETEKENT VOOR NEDERLANDSE ENERGIEKLANTEN

Een getest draaiboek voor netbeheerders, overheden en ontwikkelaars

Sector-gecommisseerd bewijs, geen theorie

Nu klaar als biedonderpand en als live adviesaanbod

Bewijsbasis: tien versnelde energieprojecten, sector-gecommissioned; levertijden gemeten aan de hand van de traditionele instemmende route

De opdracht - uitvoering

Brede uitvraag in het NVDE-netwerk	Interviews	Analyse	Rapportage
Vragen te stellen			
• Wat was doorslaggevend om dit project sneller te realiseren dan vergelijkbare projecten?	• Welke oplossing, aanpak of betrokken partij heeft het verschil gemaakt?	• Welke obstakels bleken het meest bepalend en hoe zijn die effectief weggenomen? • Welke bepalende factoren waren cruciaal voor succes en het versnellen?	• Wat kunnen anderen in vergelijkbare projecten hiervan direct leren of overnemen?
Resultaten			
• Concreet succesverhaal	• Versnelling identificeren	• Overdraagbare lessen	• Praktische aanbevelingen (concrete stappen) voor de sector

Versnelling – toepasbaarheidsmatrix

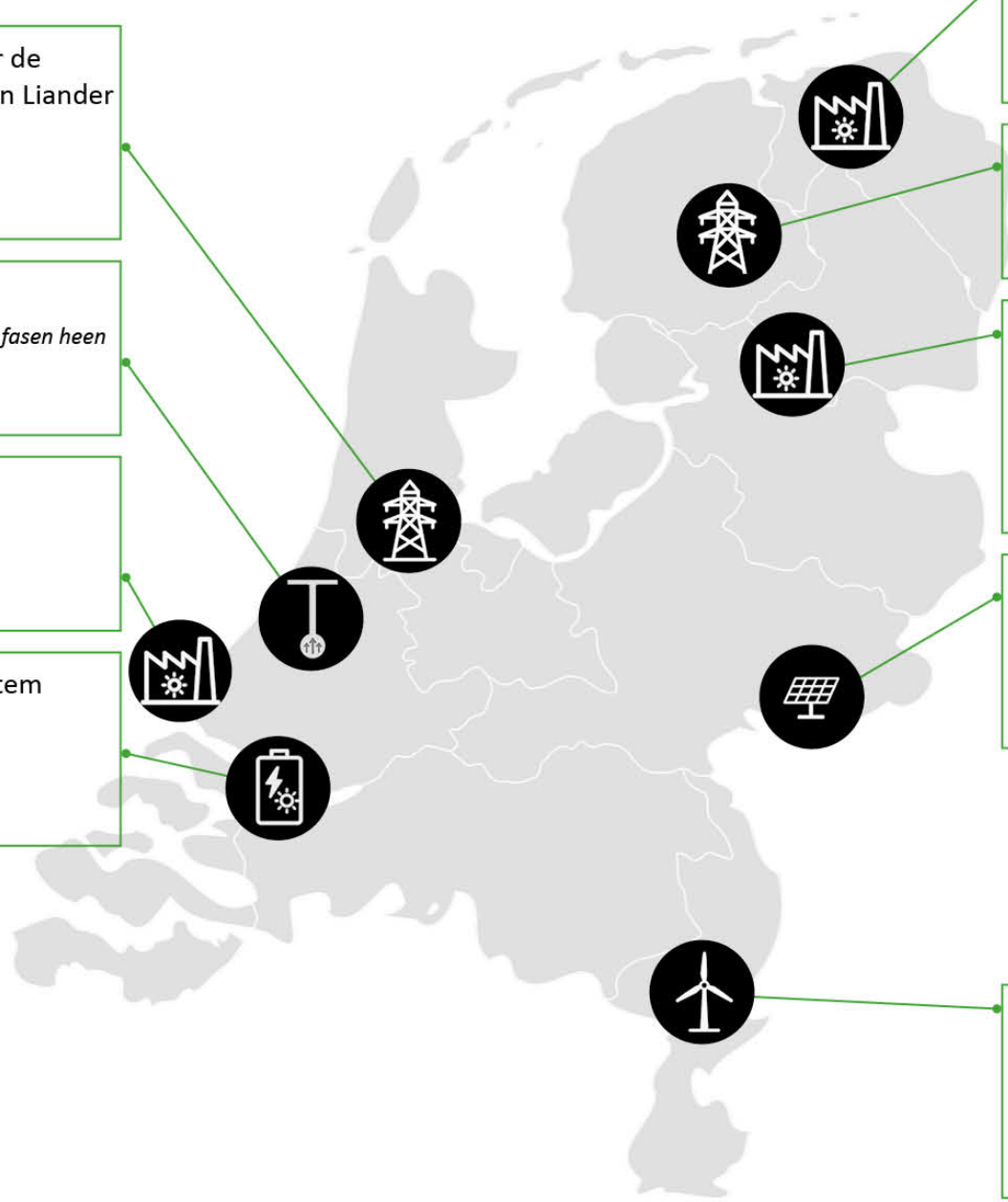
Niet elke accelerator en case werkt even goed

Opmerking: deze partijen scoren lager op reproduceerbaarheid omdat ze marktleiders zijn met voldoende diepe zakken om een hogere risicobereidheid te kunnen veroorloven en/of de capaciteit en kennis hebben om dergelijke aanpakken uit te voeren

Verticale as: mate van bereikte acceleratie ten opzichte van standaardpraktijk

Horizontale as: reproduceerbaarheid van de aanpak in andere projecten, sectoren en regio's

Arcadis: Procesoptimalisatie voor de Gemeente Amsterdam, TenneT en Liander

1-2 jaar ipv 2-3 jaar

Timeboxing en standaardiseren van planningen

EBN: Geothermie Delft

lessons learned door de fasen heen

Transparante business case en samenwerking

Shell: Hydrogen 1 Maasvlakte

versnelling in fase 1

publiek-private samenwerking, vertrouwen en transparantie

RWE: Battery Energy Storage System project

versnelling in fase 2 en 3

Stakeholder-management

Gasunie: LNG-Terminal Groningen

1 jaar ipv 3-4 jaar

Urgentiebesef en gedoogconstructie

Enexis: Modulaire stroomverdeelstations

8 weken ipv 15 maanden

Standaardisering en prefabricatie

Gemeente De Wolden: mestvergisters voor groen gas

8 weken ipv 4-6 maanden

Parallelliseren van stakeholdermanagement en bundelen van aanvragen

Gemeente Oude IJsselstreek: assertieve gebiedskeuze en lokale participatie

versnelling in fase 1

Pragmatisch gemeentelijk beleid

Tesla: Gigafactory Grünheide

2 jaar ipv 4 jaar

Parallelliseren van vergunningen en gedoogconstructie

Zuidenwind: Coöperatieve aanpak voor windenergieprojecten

2 jaar ipv 7-9 jaar

Coöperatieve aanpak gebiedsontwikkeling en stakeholdermanagement

bron: Succesvolle praktijkvoorbeelden uit de energietransitie, ARCADIS, 2 maart 2026. visualisatie NVDE

ARCADIS

NVDE

NEDERLANDSE VERENIGING DUURZAME ENERGIE

Aanbevelingen

Versnelling is mogelijk binnen de huidige wetgeving en beleid

Niet regelgevende verandering, maar gedragsverandering: de vier verschuivingen die de resultaten opleveren

VAN

Geen gedeelde deadline; urgentie wordt verondersteld

NAAR

Eén harde, gedeelde deadline, en een gevoel van urgentie dat door elke partij werd gevoeld

VAN

Stappen lopen achter elkaar af; risico wordt vermeden

NAAR

Stappen lopen parallel; bereidheid risico's te nemen essentieel

VAN

De betrokkenheid begint zodra het plan is vastgesteld

NAAR

Zo vroeg mogelijk de juiste mensen aan de juiste tafel op het juiste moment – vertrouwen in elkaar is belangrijker dan regels

VAN

Vergelijkbare projecten werden vanaf nul ontworpen

NAAR

Herbruikbare ontwerpen, documenten en processen

De praktijk

Waar zit de grens tussen versnellen en onzorgvuldig besluiten?

- **Standaardiseren loont:** het NPLW werkt met een standaardaanpak voor onderzoek en milieueffectrapportage bij de lokale warmtetransitie, zodat gemeenten niet elke keer opnieuw beginnen.
- **Bewijs o.a.:** Enexis bracht onderstations terug van vijftien maanden naar acht weken met modulaire, herbruikbare ontwerpen.
- **Risico nemen is ook een juridische keuze:** Tesla en Shell lieten procedures parallel lopen; en dragen ook het risico als dingen misgaan.
- **Stelling:** juristen kunnen binnen de huidige regels fors bijdragen aan versnelling in allerlei soorten procedures.

Versnelling aanpak netcongestie

TREBBIO
LEGAL

VERKENNING MAATREGELEN
CRISISWET NETCONGESTIE

De aanbevelingen

DEEL 1

Versnelling in besluitvorming

1. Pas **Lex Silencio Positivo** toe op vergunningen voor Congestieverzachters, zodat een fictief positief besluit ontstaat bij overschrijding van de beslistermijn.
   - ➢ Weken / maanden
2. Breid **verplichte Rijks- of provinciale projectbesluiten** uit naar Congestieverzachters, met een keuzemogelijkheid voor de initiatiefnemer om van de projectprocedure af te zien.
   - ➢ Maanden – jaar+
3. Vergroot de categorie **vergunningvrije bouw- en omgevingsplanactiviteiten** voor Congestieverzachters, waaronder transformatorstations en kabelverbindingen.
   - ➢ Jaren

Bijlage bij kamerbrief 11 september 2026

Aanbeveling uit NVDE/van Doorne rapport	**Wat vindt of doet het kabinet?**
1. Pas de Lex Silencio Positivo toe op vergunningen voor congestieverzachters, zodat een fictief positief besluit ontstaat bij overschrijding van de beslistermijn.	Het kabinet gaat momenteel niet verder met deze aanbeveling. Dit licht ik in deze brief toe.
2. *a) Breid verplichte Rijks- of provinciale projectbesluiten uit naar Congestieverzachters,* *b) met een keuzemogelijkheid voor de initiatiefnemer om van de projectprocedure af te zien.*	Het kabinet wil het provinciale projectbesluit uitbreiden naar de infrastructuur voor het 110/150kV-spanningsvlak, zoals te lezen in deze brief.
3. Vergroot de categorie vergunningvrije bouw- en omgevingsplanactiviteiten voor Congestieverzachters, waaronder transformatorstations en kabelverbindingen.	Het kabinet wil de vergunningvrije ruimte voor stationsuitbreidingen vergroten, zoals te lezen in deze brief.

De aanbevelingen

DEEL 2

Versnelling in rechtsbescherming

4. Wijs Congestieverzachters aan voor een **versnelde beroepsprocedure**, inclusief beroep in één instantie, uitsluiting van pro forma beroep en een uitspraakverplichting binnen zes maanden.
   - ➢ Maanden - jaren
5. Creëer een bevoegdheid voor **verkorte uitspraken** bij beroepsprocedures over Congestieverzachters.
   - ➢ Weken
6. Geef de vergunninghouder de keuze voor **rechtstreeks beroep**, zonder instemming van het bestuursorgaan.
   - ➢ Maanden – jaar+

4. Wijs Congestieverzachters aan voor een versnelde beroepsprocedure, inclusief beroep in één instantie, uitsluiting van pro forma beroep en een uitspraakverplichting binnen zes maanden.	Het kabinet heeft dit geregeld in het besluit 'procedurele versnellingen elektriciteitsprojecten' dat op 1 oktober in werking treedt. Dit is ook te lezen in deze brief.
5. Creëer een bevoegdheid voor verkorte uitspraken bij beroepsprocedures over Congestieverzachters.	Het kabinet werkt aan ruimere mogelijkheden voor de bestuursrechter zoals het verkort motiveren van uitspraken. Dit licht ik in deze brief toe.
6. Geef de vergunninghouder de keuze voor rechtstreeks beroep, zonder instemming van het bestuursorgaan.	Het kabinet onderschrijft dat de bezwaarprocedure veel tijd vergt en onderzoekt mogelijkheden deze te versnellen.

De aanbevelingen

DEEL 3

Versnelling door gedrag

7. Richt een onafhankelijk **nationaal monitoringssysteem** in voor de voortgang van vergunningprocedures voor Congestieverzachters.
   - ➢ Indirect
8. Zet **Europese versnellingsinstrumenten** proactief in en richt een nationaal digitaal vergunningsportaal tijdig in.
   - ➢ Mogelijk jaar+ - jaren
9. Neem stimuleringsmaatregelen op voor **bouwen ná vergunningverlening** tijdens lopende procedures, en overweeg een regeling voor bouwen vóór vergunningverlening voor specifieke energieprojecten (met adequate waarborgen).
   - ➢ Jaren

7. Richt een onafhankelijk nationaal monitoringssysteem in voor de voortgang van vergunningprocedures voor Congestieverzachters.	Het kabinet erkent dat centraal en structureel zicht op de voortgang van vergunningsprocedures op decentraal niveau ontbreekt. Dit geldt ook voor energie-infrastructuurprojecten. Het inrichten van een dergelijk monitoringssysteem is moeilijk uitvoerbaar, gezien de versnippering van informatie over verschillende partijen en systemen.
8. Zet Europese versnellingsinstrumenten proactief in en richt een nationaal digitaal vergunningsportaal tijdig in.	De stikstofuitzondering voor elektriciteits- en waterstofinfrastructuur uit het Grids Package implementeert het kabinet versneld. De instrumenten uit REDIII bieden weinig versnelling voor de Nederlandse context (Kamerbrief okt' 2025).
9. Neem stimuleringsmaatregelen op voor bouwen ná vergunningverlening tijdens lopende procedures, en overweeg een regeling voor bouwen vóór vergunningverlening voor specifieke energieprojecten (met adequate waarborgen).	Bouwen als vergunningen afgegeven zijn maar nog niet onherroepelijk zijn, is al mogelijk in Nederland. Dit brengt het risico mee van een ongedaanmakingsverplichting; er bestaan inmiddels verzekeringen die dit risico afdekken. Het kabinet onderzoekt wat een regeling voor bouwen vóór vergunningverlening zou kunnen inhouden.

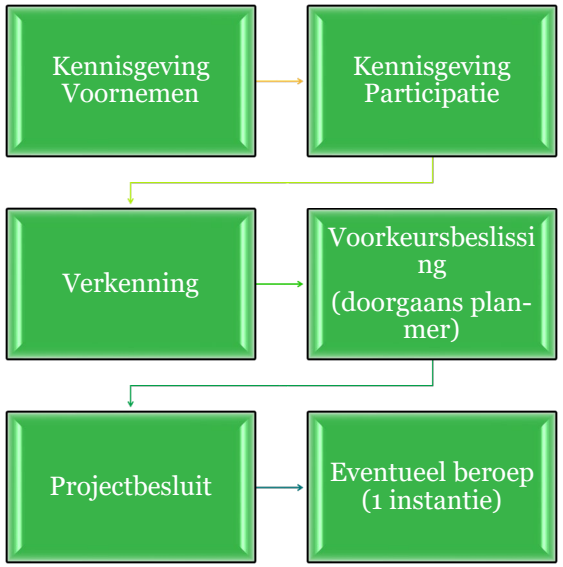
VERSNELLING IS MAATWERK

Aanbeveling intiatiefnemers: maatwerk / rekenwerk

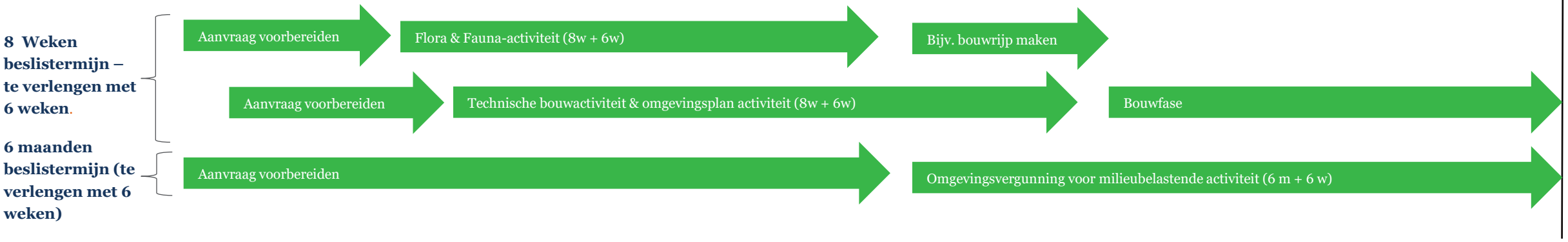
Niet alle maatregelen zijn voor alle projecten nuttig.

Parallelliseren of Coördineren

Bijv. Coördineren in Projectbesluit

Bijv. Parallelliseren in Projectbesluit

Aanbeveling wetgever: Laaghangend fruit

TREBBIO
LEGAL

Niet alle maatregelen zijn voor alle projecten nuttig.

Parallelliseren of Combineren

Maximale duur vergunningverlening (art. 8)		
	Nettonultechnologie productie projecten	**Strategische nettonulprojecten**
Projecten <1 GW	12 maanden	9 maanden
Projecten >1 GW	18 maanden	12 maanden
Aanvraag erkenning		1 maand
Excl. MER, passende beoordeling en bezwaar/beroep (!)		

Artikel 4

Lijst van nettonultechnologieën

1. De nettonultechnologieën die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen, zijn:

a) zonne-energietechnologieën, met inbegrip van fotovoltaïsche, thermo-elektrische en thermische zonne-energie-technologieën;

b) technologieën voor hernieuwbare windenergie op land of op zee;

c) batterij- en energieopslagtechnologieën;

d) warmtepompen en technologieën voor geothermische energie;

e) waterstoftechnologieën, met inbegrip van elektrolyse-installaties en brandstofcellen;

f) technologieën voor duurzaam biogas en biomethaan;

g) CCS-technologieën;

h) technologieën voor het elektriciteitsnet, met inbegrip van technologieën voor elektrisch opladen voor vervoer en technologieën om het net te digitaliseren;

i) technologieën voor kernsplijtingsenergie, met inbegrip van splijtstofcyclustechnologieën;

j) technologieën voor duurzame alternatieve brandstoffen;

k) waterkrachttechnologieën;

l) hernieuwbare-energietechnologieën die niet onder de vorige categorieën vallen;

m) energie-efficiëntietechnologieën voor energiesystemen, met inbegrip van warmtenettechnologieën;

n) technologieën voor hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong;

o) biotechnologische klimaat- en energieoplossingen;

p) transformatieve industriële decarbonisatietechnologieën die niet onder de vorige categorieën vallen;

q) CO_2-vervoers- en gebruikstechnologieën;

RWE

gasunie

ENEXIS
ENERGIE IN GOEDE BANEN

TESLA

Casus 01 | Enexis - Standaardisatie

Enexis (DSO) heeft de levertijd van onderstations door middel van standaardisatie teruggebracht van vijftien maanden naar acht weken

- Op elke locatie werden op maat gemaakte ontwerpen vervangen door modulaire, geprefabriceerde distributietransformatorstations
- De relatie veranderde van een klant-aannemerrelatie naar een echt partnerschap met gemeenten en aannemers
- Sommige gemeenten gaven toestemming om met de bouw te beginnen voordat de vergunningprocedure formeel was afgerond
    - Vergunningvrije versnellingsoptie kan nog verder versnellen
- De ambitie werd opgeschroefd van ongeveer tien transformatorstations per jaar naar 120 per jaar

8 weken

IN PLAATS VAN 15 MAANDEN

TREBBIO
LEGAL

Casus 02 | RWE

RWE versnelt de realisatie van een groot batterijproject door belanghebbenden in een vroeg stadium en op continue basis bij het project te betrekken

- Het Calypso-batterij-energieopslagsysteem in Moerdijk, een installatie van meer dan 500 MW op een bestaand industrieterrein
- Belanghebbenden, bevoegde autoriteiten en de netbeheerder werden al vanaf de eerste schets bij het project betrokken, en niet pas in de vergunningsfase
    - Pro-actieve participatie
- Bezwaren kwamen al vóór de indiening aan het licht en werden opgelost, waardoor de formele procedure verliep zonder betwist beroep
- Dit is overal toepasbaar waar een projectontwikkelaar eerst in relaties investeert voordat hij in tekeningen investeert
    - Bestendige relatie met buren/omwonenden werkt breder dan met vergunning (bijv. bij kabels / gedoogplichten)

RWE

ARCADIS

500 MW

BESS-PROJECT: JAREN VAN PROJECTDUUR INGEKORT

TREBBIO
LEGAL

Case 04 | Gasunie – coördinatie & urgentie

Gasunie heeft een LNG-terminal in één jaar opgeleverd in plaats van in drie tot vijf jaar

- Gedeeld urgentiebesef: het verminderen van de afhankelijkheid van Russisch gas maakte het doel onomstreden
- Een strikte ministeriële deadline nam alle ruimte voor uitstel weg
- Dankzij een tijdelijke regeling kon de bouw doorgaan terwijl de vergunningen parallel werden afgehandeld
- Plug-and-play: beproefde, gecertificeerde drijvende gasinstallaties in plaats van nieuwe ontwikkelingen
- Gunstige omstandigheden (industrieterrein, nationale druk, gezamenlijk doel) - niet overal verstandig
- Bouwen zonder vergunning is juridisch wel risicovol

1 jaar
IN PLAATS VAN 3-5 JAAR

ARCADIS

gasunie
crossing borders in energy

TESLA

Vier dimensies van versnelling — elk bewezen en overdraagbaar

gasunie crossing borders in energy

1 jaar, niet 3–5

Gedeeld gevoel van urgentie en actief stakeholderbeheer

Gasunie LNG-terminal: één jaar in plaats van drie tot vijf. Conclusie: een harde, gedeelde deadline maakt bureaucratie pragmatisch.

TESLA

2 jaar, niet 4+

Parallelisering en pragmatische risicobereidheid

Tesla Gigafactory: negentien vergunningen lopen parallel, twee jaar in plaats van vier of meer. Conclusie: volgorde is de beperking, niet de wet.

RWE

Minder beroepen en betwistingen

Vroege en langdurige betrokkenheid van belanghebbenden

RWE Calypso batterijopslag, Moerdijk: 500 MW+ op een bestaande locatie. Autoriteiten, netbeheerders en belanghebbenden waren vanaf de eerste schets betrokken, waardoor bezwaren werden opgelost vóór indiening.

ENEXIS

8 weken, niet 15 maanden

Standaardisatie met herbruikbare processen, documenten en ontwerpen

Enexis-onderstations: vijftien maanden tot acht weken, opschaalbaar tot 100-120 per jaar in plaats van 10.
Conclusie: standaardontwerpen vormen zich over een portfolio.

Verdere vragen, ideeën of voorbeelden?

Meer weten?

Erich Schuster (eric.schuster@arcadis.com)

Emma Lucas (emma.lucas@arcadis.com)

Victor van Ahee (victor@trebbio.legal)